

Regelrådets uttalelse

Om: **Forslag om endring i vareførselsforskriften - Digitoll Del 4**

Ansvarlig: **Tolletaten**

Regelrådets konklusjon: **Utredningen har svakheter**

Tolletaten

Deres ref.:

23/43951

Vår ref.:

24/00059

Vår saksbehandler:

Marte Grønvold

Dato:

10.04.2024

Uttalelse

Om: **Forslag om endring i vareførselsforskriften – Digitoll Del 4**

Konklusjon: **Utredningen har svakheter**

Regelrådets samlede vurdering av forslaget

Regelrådet har vurdert Tolletatens utredning av forslag til endringer i vareførselsforskriften. Forslagene er en oppfølging av tidligere endringsforslag knyttet til implementering av Digitoll.

Tolletaten foreslår flere tiltak som skal avhjelpe i omstillingsperioden frem til direktekjøringsordningen fases ut og det innføres krav til digital melde- og opplysningsplikt.

Regelrådet mener det er positivt at Tolletaten i denne høringen foreslår mulige forenklinger for næringslivet. Det er også positivt at Tolletaten legger opp til digitalisering, bruk av automatiske systemer og teknologinøytrale bestemmelser.

Regelrådet mener at Tolletaten kunne beskrevet berørt næringsliv grundigere. Tolletaten burde også gjort rede for virkningene av forslagene som nå er på høring. Regelrådet mener nyttevirkningen av forslaget kunne kommet bedre frem i høringsnotatet. Videre er Regelrådet usikre på om forslagene i denne høringen vil redusere utfordringene for mindre virksomheter og mener dette burde vært vurdert nærmere. Samlet sett mener derfor Regelrådet at utredningen har svakheter. På grunn av svakheter i utredningen er Regelrådet usikre på i hvor stor grad forslagene i denne høringen løser de problemene Tolletaten skisserer.

På de neste sidene kan du lese mer om Regelrådets vurderinger.

Ta gjerne kontakt ved spørsmål.

Med vennlig hilsen

Sandra Riise
leder av Regelrådet

1 Om forslaget som er sendt på høring

Dette er den fjerde høringen som omhandler Tolletatens arbeid med innføring av Digitoll.

På bakgrunn av innspill fra tidligere høringer foreslår Tolletaten i denne høringen flere tiltak som skal avhjelpe i omstillingsperioden frem til direktekjøringsordningen fases ut og det innføres hovedregel om krav til digital melde- og opplysningsplikt 1. april 2025.

Tolletaten foreslår blant annet en ny tollagerordning (midlertidig tollager), en unntaksordning, lettelser i melde-, opplysnings- og fremleggelsesplikten, registrering av ankomst med automatiske systemer og tillatelse for autoriserte mottakere til å bryte tollsegl.

2 Regelrådets mandat og prioritering

Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk, jf. vedtekter for Regelrådet § 1. Rådet gir rådgivende skriftlige uttalelser ved høring.

Regelrådet skal vurdere utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold, jf. vedtektene § 2 første ledd. Rådet står fritt til å prioritere hvilke saker vi gir uttalelser til.

2.1 Hvorfor Regelrådet har valgt å uttale seg om saken

Store deler av næringslivet i Norge er avhengig av import av varer fra utlandet, og forslaget berører mange næringsdrivende på tvers av bransjer. Effektiv og god reguleringen av vareførsel er derfor viktig for næringslivet. Regelrådet registrerer at omleggingen til Digitoll vil påføre næringslivet en del kostnader ved innføringen, men at det også vil gi besparelser på lenger sikt. Regelrådet synes også at Tolletatens arbeid med Digitoll er et interessant eksempel på arbeid med en fremtidsrettet regulering. På bakgrunn av dette har Regelrådet valgt å gi uttalelse i saken.

3 Regelrådets vurdering av utredningen

Ifølge Regelrådets vedtekter § 2 første ledd skal Regelrådet ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller, og om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Regelrådets uttalelser tar særlig utgangspunkt i kravene til innhold i beslutningsgrunnlaget i utredningsinstruksens punkt 2-1 Minimumskravene til utredning og punkt 2-2 Omfang og grundighet.

3.1 Beskrivelse av problemet og målet med forslaget

Regelrådet mener at Tolletaten har utredet problem og mål tilstrekkelig sett i forhold til forslagets karakter og omfang. Tolletaten gjør rede for flere utfordringer med innføringen av Digitoll som har blitt påpekt i tidligere høringer.

3.2 Utredning av alternative tiltak

Det er positivt at Tolletaten viser til tilsvarende regulering i andre land. Tolletaten har vurdert noen alternative tiltak i høringsnotatet. Regelrådet mener imidlertid Tolletaten kunne vurdert noen flere tiltak for å sikre at overgangen til Digitoll blir vellykket.

3.3 Beskrivelse av berørt næringsliv

Regelrådet mener at Tolletaten med fordel kunne gitt mer informasjon om berørt næringsliv. Tolletaten kunne for eksempel gitt en beskrivelse av hvem de ulike aktørene involvert i vareførselen er, og fordelingen av små og store aktører.

3.4 Utredning av virkninger for næringslivet

Tolletaten har gjort rede for virkningene av utfasingen av direktekjøringsordningen og innføringen av digital melde- og opplysningsplikt. Tolletaten har imidlertid i liten grad gjort rede for virkningene av forslagene i dette høringsnotatet. Det kunne for eksempel vært utredet hvilken effekt tiltakene vil ha på omstillingskostnadene for næringslivet. Regelrådet oppfatter at forslagene i dette høringsnotatet forventes å ha nyttevirkninger for næringslivet, men mener at også nyttevirkninger bør utredes og belyses i utredningen.

3.5 Forutsetninger for en vellykket gjennomføring for næringslivet

Tolletaten har anslått forventet ikrafttredelse for de ulike forslagene. Formålet med de aktuelle forslagene er å sikre en vellykket utfasing av direktekjøringsordningen og innføring av digital melde- og opplysningsplikt. Tolletaten skriver videre i høringsnotatet at de har gjennomført en rekke tiltak for å veilede og bistå næringslivet i overgangen, og vil i tiden fremover iverksette ytterligere tiltak for å sikre at flest mulig tilpasser seg endringene så tidlig som mulig. Det er positivt at Tolletaten foreslår og gjennomfører tiltak som kan lette overgangen for næringslivet. Regelrådet er imidlertid usikre på i hvor stor grad forslagene i denne høringen løser de problemene Tolletaten skisserer.

4 Prinsipper for god regulering av næringslivet

Regelrådet skal følge den faglige utviklingen og praksis på områdene regelforenkling og regulering, og gi informasjon og generell veiledning som fremmer effektiv regulering, jf. vedtektene § 2 fjerde ledd. I dette arbeidet ser Regelrådet blant annet til bestep praksis i Norge og arbeidet med god regulering i andre land. Regelrådet ser også hen til reglene om tidlig involvering av berørte i utredningsinstruksen punkt 3-1.

4.1 Særskilt vurdering av hensynet til små virksomheter

De fleste virksomheter i Norge er små virksomheter, og disse bidrar i stor grad til den samlede verdiskapningen. Regelrådet jobber for å øke bevisstheten om at tiltak kan påvirke små virksomheter annerledes enn store virksomheter. For eksempel kan administrative oppgaver pålagt gjennom regelverk være mer krevende for små enn for store virksomheter.

Det har blitt påpekt i tidligere høringer at innføringen av Digitoll, med blant annet digital melde- og opplysningsplikt, kan gi utfordringer for mindre aktører. Tolletaten har vurdert om det bør etableres en selvbetjeningsløsning for elektronisk innrapportering via web. En slik løsning kunne lettet byrdene for mindre virksomheter. Tolletaten foreslår ikke å lage en slik løsning selv, men overlater til næringslivet og systemleverandørene å vurdere hvorvidt det er et marked for selvbetjeningsløsninger hvor aktører i markedet selv utvikler og drifter slike løsninger. Regelrådet er usikre på om forslagene i denne høringen vil redusere utfordringene for mindre virksomheter og mener dette burde vært utredet nærmere.

4.2 Involvering av berørt næringsliv i regelverksprosessen

I høringsnotatet gjengir Tolletaten en del av innspillene til de tidligere høringene om innføringen av Digitoll. Tolletaten skriver også at de har gjennomført en rekke dialogmøter, informasjonsmøter, webinarer og andre møter med berørte aktører. Tolletatens nettsider blir også brukt for å holde næringslivet informert. Regelrådet mener Tolletaten har bidratt til god involvering av berørt næringsliv i denne saken.

4.3 Rapporteringsbyrder

Det er positivt at Tolletaten arbeider for at melde- og opplysningsplikter i forbindelse med Tollbehandling digitaliseres. Regelrådet vil samtidig påpeke at kravet til hvilke opplysninger som skal meldes inn fortsatt bør baseres på en vurdering av om opplysninger som kreves fra næringslivet er helt nødvendige. Selv om opplysninger rapporteres digitalt, er det fortsatt en kostnad for næringslivet å innrapportere disse.

4.4 Fremtidsrettet regulering

Det er positivt at Tolletaten har vurdert momenter som skal gjøre reguleringen fremtidsrettet, blant annet forslag om registrering av ankomst med automatiske systemer, der det også legges opp til at bestemmelsen skal være teknologinøytral.

4.5 Planlagt fremtidig evaluering av regelverket

Regelrådet vil anbefale Tolletaten å evaluere regelverket innen en viss tid, for eksempel 5 år. Det er viktig å undersøke om Digitoll-satsingen når målene som ble satt og om teknologien tåler utviklingen som skjer på feltet. I tillegg er det grunn til å tro at det vil komme endringer internasjonalt, og spesielt fra EU, som kan gjøre at systemene og regelverket krever endringer.